

Temat lekcji: Elektroliza stopionych soli.

Cel ogólny lekcji:

Wprowadzenie pojęcia elektrolizy stopionych soli.

Cele operacyjne:

Uczeń wie:

1. Jak zdefiniować proces elektrolizy stopionych soli.
2. Jaka jest różnica pomiędzy elektrolizą roztworów wodnych a elektrolizą stopionych soli.

Uczeń umie:

1. Określić warunki, w jakich przebiega elektroliza stopionych soli.
2. Przedstawić procesy elektrodowe za pomocą równań chemicznych.
3. Zaprojektować i przeprowadzić elektrolizę stopionych soli.
4. Przewidywać procesy elektrodowe.

Metody pracy:

- Słowna i pogadanka,
- Demonstracyjna: przeprowadzenie doświadczenia.

Forma pracy:

- Indywidualna, karta pracy

Środki dydaktyczne:

- tablica, kreda,
- karta pracy,
- odczynniki: PbCl_2
- elektrody grafitowe, tygiel porcelanowy, taśma teflonowa

Przebieg lekcji:

1. Część nawiązująca:
  - ❖ Przypomnienie wiadomości o elektrolizie roztworów wodnych.
2. Część właściwa:
  - ❖ Sformułowanie tematu lekcji.

  - ❖ Omówienie elektrolizy stopionych soli.

Stopione związki o budowie jonowej wykazują dobre przewodnictwo elektryczne, ponieważ jony uwolnione z sieci kryształu mogą swobodnie przemieszczać się w cieczy.

Fakt ten został wykorzystany do otrzymywania aktywnych metali.

Na skalę przemysłową metodą tą otrzymuje się **glin, sól, lit i magnez**, na które istnieje ogromne zapotrzebowanie (lekkie stopy, chemiczne źródła prądu). Pozostałe litowce i berylowce są produkowane na mniejszą skalę. Ponieważ z powodu bardzo ujemnych wartości potencjałów standardowych litowców i berylowców nie można katodowo wydzielić w postaci czystej z roztworów wodnych tych metali, ma tutaj zastosowanie elektroliza stopionych soli i tlenków.

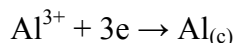
Przykładem jest produkcja glinu. Proces produkcji glinu składa się z dwu zasadniczych etapów.

Pierwszy to otrzymanie czystego Al_2O_3 z surowców mineralnych, głównie boksytów, stanowiących mieszaninę hydratów tlenków glinu znacznie zanieczyszczonych tlenkami żelaza, krzemionką oraz dwutlenkiem tytanu. procesy otrzymywania Al_2O_3 polegają ogólnie na ługowaniu rudy, na gorąco i pod ciśnieniem, roztworem wodorotlenku sodu. Amfoteryczny Al_2O_3 ulega rozpuszczeniu, a następnie strąceniu $\text{Al}(\text{OH})_3$ z otrzymanego roztworu glinianu sodu.

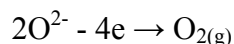
$\text{Al}(\text{OH})_3$ kalcynuje się w temp. 1250°C otrzymując Al_2O_3 .

Drugi etap to elektroliza, jednak z uwagi na bardzo wysoką temperaturę topnienia Al_2O_3 , elektrolizie poddaje się stopy zawierające 4-6% Al_2O_3 , 86 - 88% $3\text{NaF}\cdot\text{AlF}_3$ (kriolit) i 8 - 11% CaF_2 (fluoryt) o znacznie niższej temperaturze topnienia (ok. 1000°C)

Na katodzie przebiega proces

Na anodzie wydziela się tlen

który spala materiał anody do CO_2 . Ponieważ temperatura procesu jest znacznie wyższa od temperatury topnienia glinu, więc na dnie elektrolizera gromadzi się ciekły metal, który jest okresowo odprowadzany, a na jego miejsce są dodawane odpowiednie ilości Al_2O_3 .

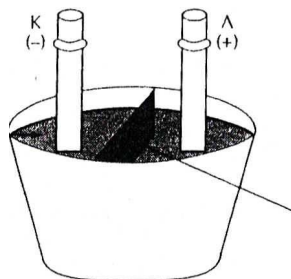
Magnez otrzymuje się przez elektrolizę stopionego MgCl_2 . Źródłem chlorku magnezu są naturalne solanki, woda morska, karnalit ($\text{KCl} \cdot \text{MgCl}_2 \cdot 6\text{H}_2\text{O}$) lub dolomit ($\text{CaCO}_3 \cdot \text{MgCO}_3$). Po przeróbce chemicznej surowców otrzymuje się uwodniony MgCl_2 , którym zasila się elektrolizery.

Proces jest prowadzony w temperaturze ok. 700°C , która jest wyższa od temperatury topnienia magnezu. Ciekły magnez, mający gęstość mniejszą niż gęstość elektrolitu, zbiera się na jego powierzchni. na anodzie wydziela się równoważna ilość chloru.

W podobny sposób, otrzymuje się **sód i lit**.

❖ **Doświadczenie:** „Elektroliza stopionego PbCl_2 .”

stopiony PbCl_2

przegroda

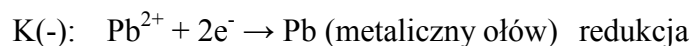
1. W uchwytach statywu umocuj elektrody, izolując je za pomocą korka.
2. Końce elektrod wstaw do tygla porcelanowego; rozdziel elektrody taśmą teflonową.
3. Do tygla wsyp sproszkowany PbCl_2 .
4. Praż zawartość tygla aż do stopienia się substancji.
5. Elektrody połącz ze źródłem prądu stałego o napięciu około 12 V.
6. Elektrolizę prowadź przez 10-13 min, nie przerywając ogrzewania.
7. Stopioną masę wylej (trzymając tygiel metalowymi szczypcami) na drewnianą płytkę i oddziel bagietką nowy produkt od nieprzereagowanych resztek PbCl_2 .

Spostrzeżenia:

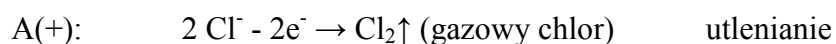
Jedna z elektrod pokryła się srebrzystoszarym nalotem, na drugiej wydzielił się gaz o żółtozielonej barwie i charakterystycznym ostrym, duszącym zapachu.

Wnioski:

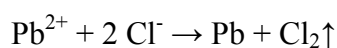
Pod wpływem prądu uwolnione kationy ołowiu(II) dążą do elektrody ujemnej, gdzie pobierają elektrony:

Aniony chlorkowe są przyciągane przez elektrodę dodatnią, której przekazują elektrony:

Proces redoks można przedstawić za pomocą równania:

Doświadczenie potwierdza, że elektroliza zachodzi nie tylko w środowisku wodnym, ale w każdym układzie, w którym znajdują się uwolnione z sieci krystalicznej jony, w polu elektrycznym przemieszczające się w kierunku odpowiedniej elektrody.

3. Podsumowanie:

Podsumowanie najistotniejszych informacji o elektrolizie stopionych soli.